Sınav Uygulama Yönergesi — Sınav Görevlileri - Gözetmenleri İçin

1. Dersin Hocası

Dönem başında

- Sınav, ödev, proje gibi değerlendirmelerin ölçütleri ve ağırlıkları eğitim yılı başında belirlenir ve Bologna Bilgi Sistemi'nde duyurulur.
- Her yarıyıl başında derse kayıtlı öğrenci sayısı bölüm başkanlığına bildirilir.
- Sınav yerine ödev, proje ya da performans görevi kullanılacaksa:
    - Kapsam, teslim koşulları ve rubrik dönem başında duyurulur.
    - Her çalışma için yapay zekâ kullanım düzeyi önceden açıkça ilan edilir: kullanılamaz, kaynak gösterilerek sınırlı ya da serbest. Öğrenciden yapay zekâ kullanımına dair beyan istenir.
    - İntihal ve yetkisiz yapay zekâ kullanımı denetlenir (tarama, sözlü savunma vb.). Tespit edilirse tutanak tutulur ve 2547/54. madde kapsamında disiplin için bölüme başvurulur.

Sınavı hazırlarken

- Her değerlendirme için bir "Sınav Sorusu – Ders Öğrenme Çıktısı Eşleştirme Matrisi" ve uygun bir rubrik ya da dereceleme ölçeği hazırlanır. Bunlar sınav evrakıyla birlikte saklanır.
- Sorular işlenen tüm konuları kapsamalı, açık ve tek anlamlı olmalı, farklı zorluk düzeylerini içermelidir.
- Açık uçlu sınavlarda puan dağılımını gösteren bir cevap anahtarı ya da rubrik kullanılır.
- Çoktan seçmeli sınavlarda en az 20 soru ve her soruda en az 5 seçenek bulunur. Karma sınavlarda ve düşük ağırlıklı quizlerde bu kural esnetilebilir.
- Aynı dönemdeki farklı sınavlarda (ara sınav, final, bütünleme vb.) birebir aynı sınav formu kullanılmaz.
- Sınav kâğıdında sorulardan önce kısa bir yönerge yer alır: süre, puanlama, ek kâğıt verilip verilmeyeceği, kitap ya da hesap makinesi kullanılıp kullanılamayacağı.
- Hoca kâğıtları kendisi çoğaltır ve gruplara ayırıp zarflar. Zarfın üzerine ders, tarih, saat, yer, soru sayısı, grup ve gözetmen bilgileri yazılır.
- Zarfa şunlar konur: soru kâğıtları, yedek kâğıtlar, optik formlar, salon bazında yoklama listesi ve "sınav olay ve açıklama tutanağı".
- Uygulamalı, sözlü ya da performansa dayalı sınavlarda:
    - Rubrik zorunludur. En az iki değerlendiricinin bağımsız puanlaması önerilir; Madde 7(16)'daki komisyonlu düzende en az iki öğretim elemanı esas alınır.
    - Öğrencilerin hangi sırayla çağrılacağı ve kişi başı süre önceden ilan edilir.
    - Öğrencilere önceden bilgi verilirse KVKK'ya uygun ses ya da görüntü kaydı alınabilir. Kayıt donanımını dekanlık sağlar.

Sınav günü

- Hocanın, bölümün kabul ettiği geçerli bir mazereti yoksa (rapor, resmî görev, izin vb.) kendi dersinin sınavında hazır bulunması zorunludur.
- Sınav tek salondaysa hoca 10 dakika önce salonda olur.
- Sınav birden fazla salondaysa zarfları en geç 10 dakika önce Sınav Evrakı Teslim Noktası'na götürür ve teslim-tebellüğ formuyla gözetmenlere imza karşılığında verir. Sınav süresince binada, gözetmenlerin ulaşabileceği bir noktada bulunur ve salonları dolaşır.
- Gözetmenlere öğrencilerden gelebilecek soru ve itirazlarda nasıl davranacaklarını önceden anlatır.

- Engelli öğrenciler için kâğıt düzenlemesini ve ek süreyi hoca yapar ve bunu sınav evrakında belirtir.

Sınav sonrası

- Not ilanından itibaren 30 iş günü içinde tüm sınav evrakı tutanakla ve kapalı olarak bölüme teslim edilir. Buna dijital kayıtlar, matris, rubrik ve yoklamalar da dahildir.
- Evrak iki yıl saklanır (Madde 17).
- Maddi hatadan doğan not düzeltme başvurusu, not ilanından sonraki 3 iş günü içinde yapılır ve 7 gün içinde karara bağlanır. Lisansüstünde bu süre 30 gündür (Madde 16).

2. Gözetmen

Görevlendirme

- 40 ve daha az öğrencili salonlara en az 1, 41 ve üzeri öğrencili salonlara en az 2 gözetmen atanır.
- Araştırma görevlisi yetmezse öğretim görevlileri ve öğretim üyeleri de gözetmen olarak görevlendirilir.
- Program ilan edildikten sonra yalnızca mücbir sebep ve idari görev mazeret sayılır.
- Görev değişikliği ancak bölüm onayıyla yapılır. Acil durumlar dışında mazeretli dilekçe en az 3 iş günü önce verilir.

Sınav öncesi

- Gözetmen zarfı en az 10 dakika önce teslim noktasından imza karşılığında alır ve 10 dakika önce salonda olur.
- Kuralları öğrencilere duyurur, başlangıç ve bitiş saatini tahtaya yazar.
- Öğrencileri birbirinin kâğıdını göremeyecek şekilde oturtur ve kimlik kontrolü yapar.
- Kimlik için öğrenci kartı ya da güncel ve onaylı öğrenci belgesiyle birlikte nüfus cüzdanı, pasaport veya ehliyet aranır. Yoklama listesinde adı olmayan öğrenci sınava alınmaz.
- Telefon, akıllı saat ve kulaklık gibi cihazlar kapatılıp öğrencinin erişemeyeceği bir yere konur. Akıllı saat bilekten çıkarılır.
- Sıralardaki yazılar ve kopya değeri taşıyan materyaller kontrol edilir.
- Kâğıt sayısı salondaki öğrencilere yetmiyorsa ya da baskı hatası varsa gözetmen salonu terk etmeden ek kâğıt ister. Gecikme olursa süreyi buna göre ayarlar ve tutanağa yazar.
- Görme engelli öğrencilerin özel kâğıdı gelmeden sınav kimse için başlatılmaz.

Sınav sırasında

- İlk 15 dakika içinde gelen öğrenci sınava alınır ama ek süre verilmez. 15 dakikadan sonra gelen alınmaz.
- İlk 15 dakika içinde kimse salondan çıkamaz; çıkan öğrenci tekrar alınmaz. Bu kural sözlü ve uygulamalı sınavlarda geçerli değildir.
- Gözetmen masada oturmaz, sıralar arasında dolaşır.
- Telefon, tablet, kitap ya da gazeteyle meşgul olmaz. Yemek yemez, sakız çiğnemez, kendi arasında ya da öğrencilerle sohbet etmez, sesli ayakkabı giymez.
- Soruların içeriği hakkında açıklama yapmaz. Hocanın talimatı varsa yalnızca onu aktarır ve aynı açıklamayı tüm salonlara duyurur.
- Öğrencilerin soruda hata olduğuna dair uyarıları tutanağa geçirilip hocaya iletilir.

Kopya ve olaylar

- Kopya tespit edildiğinde tutanak tutulur. Delile el koymak mümkün değilse fotoğrafı çekilir (KVKK'ya uygun şekilde). Öğrenci delili teslim etmezse zor kullanılmaz; durum tutanağa yazılır. Tanıkların kimlik bilgileri de tutanağa eklenir.
- Sınav düzenini bozan öğrenci salondan çıkarılabilir. Çıkmamakta direnirse fiziki müdahale yapılmaz; tutanak tutulur ve hocadan ya da güvenlikten destek istenir.
- Ruhsatlı silahla gelen kamu görevlisi öğrencilere bunun kanunen yasak olduğu hatırlatılır. Kesici ya da tehlikeli bir alet tespit edilirse güvenlik önlemi alınana kadar sınav başlatılmaz.
- Salondaki fiziki sorunlar (ışık, ısınma, gürültü, bozuk sıra) ve eksik evrak bölüme yazılı olarak bildirilir.

Sınav sonunda

- Kâğıtlar sayılır ve imza sayısıyla karşılaştırılır. Tüm gözetmenler yoklama listesini imzalar.
- Evrak hemen teslim noktasında, teslim-tebellüğ formuyla hocaya imza karşılığında verilir.

3. Çevrim içi sınavlar (Madde 11–15)

- Sınavlar EDERS (online.trabzon.edu.tr) üzerinden yapılır.
- Sınav takvimi ve öğrenci sayıları sınavdan en az 14 gün önce UZEM'e resmî olarak bildirilir. Sınav en az bir hafta önce EDERS'te oluşturulur.
- Teknik kontrollerin sorumluluğu hocadadır.
- ChatGPT, Gemini, Claude gibi araçlar, hoca açıkça izin vermedikçe yasaktır ve kullanımları kopya sayılır.
- Hoca kamera ve mikrofonun açık tutulmasını, güvenli tarayıcı kullanılmasını ya da ek bir kameralı cihaz isteyebilir; bunları önceden duyurması gerekir.
- Bağlantısı kopan öğrenci, hocanın onayıyla kalan sürede sınavı tamamlayabilir. Öğrenci kopmayı 5 dakika içinde bildirmezse sınavı geçersiz sayılır.
- Hoca, güvenliği tehdit eden olağan dışı bir durumda sınavı durdurabilir, sonlandırabilir ya da yeniden planlayabilir.